מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את תהליך האמנציפציה ואת מעמד בני החסות תחת האסלאם
- להבין מהי תנועת ההשכלה ומה ביקשה לשנות
- להכיר את הזרמים השונים שהתפתחו ביהדות כתגובה לאתגרי התקופה

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – הבנת מושגים

1. א – מתן שוויון זכויות אזרחי ליהודים
2. א – יהודים ונוצרים תחת שלטון מוסלמי עם מעמד מיוחד

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – זהו ההגדרה המדויקת של המושג
2. לא נכון – בני חסות שילמו ג'זיה, מס גולגולת מיוחד
3. נכון – זו הייתה מטרתה המרכזית של התנועה

חלק ג' – השלמת מילים

1. השכלה
2. אורתודוקסי

חלק ד' – התאמה

- 1 – ג (שוויון זכויות אזרחי ליהודים)
- 2 – א (מס גולגולת ששילמו בני חסות)
- 3 – ב (תומכי תנועת ההשכלה)

חלק ה' – סדר כרונולוגי של התהליך

1. יהודים חיים כבני חסות תחת שלטון האסלאם ומשלמים ג'זיה
2. באירופה יהודים חיים בקהילה נפרדת בעלת אוטונומיה פנימית
3. מדינות באירופה מעניקות ליהודים אמנציפציה ושוויון זכויות
4. בעקבות אתגרי האמנציפציה מתפתחים זרמים שונים ביהדות

חלק ו' – כתיבה קצרה

1. בארצות האסלאם יהודים היו בני חסות עם מעמד קבוע ומס מיוחד, באירופה לפני האמנציפציה הם היו מופרדים בקהילות סגורות ללא שוויון זכויות

כרטיס יציאה – מה לחפש

- שוויון זכויות אזרחי ליהודים
- ג'זיה - מס גולגולת
- רפורמה מחדשת מנהגים, אורתודוקסיה שומרת על ההלכה ללא שינוי

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בדיון קצר על המתח בין שוויון לזהות, בעזרת השאלה המובילה של צו כרמיה
- מומלץ להשתמש בתרשים זמן פשוט שמציג את סדר האירועים (חלק הסדר הכרונולוגי)
- בגרסה המקוצרת לחינוך מיוחד מומלץ להתמקד במושגי היסוד: אמנציפציה, בני חסות, השכלה

דף תרגול: יהודים בעת החדשה

דף התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בעת החדשה עברו היהודים תמורות גדולות: באירופה קיבלו בהדרגה שוויון זכויות אזרחי (אמנציפציה), ובארצות האסלאם חיו כבני חסות תחת כללים מיוחדים. לצד זאת צמחה תנועת ההשכלה שביקשה לשלב בין עולם המסורת לעולם המודרני, ובעקבותיה התפתחו זרמים שונים ביהדות.

בנק מילים: השכלה | אורתודוקסי

1 חלק א' – הבנת מושגים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי אמנציפציה?

(א) מתן שוויון זכויות אזרחי ליהודים (ב) מס מיוחד על יהודים

(ג) גירוש יהודים ממדינה

2. מיהם היו 'בני חסות'?

(א) יהודים ונוצרים תחת שלטון מוסלמי עם מעמד מיוחד

(ב) סוחרים אירופאים בארצות האסלאם (ג) חברי ממשלת צרפת

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	אמנציפציה פירושה מתן שוויון זכויות אזרחי ליהודים	☐	☐
2	בני חסות היו פטורים מכל מס מיוחד תחת שלטון האסלאם	☐	☐
3	תנועת ההשכלה קראה לשילוב בין תורה לבין לימודי חול	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. תנועת ה_____ קראה לשלב לימודי חול עם לימודי תורה

2. הזרם ה_____ ביקש לשמר את ההלכה ללא שינוי מול אתגרי המודרנה

4 חלק ד' – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אמנציפציה	___	**א.** מס גולגולת ששילמו בני חסות
2. ג'זיה	___	**ב.** תומכי תנועת ההשכלה
3. משכילים	___	**ג.** שוויון זכויות אזרחי ליהודים

5 חלק ה' – סדר כרונולוגי של התהליך

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	בעקבות אתגרי האמנציפציה מתפתחים זרמים שונים ביהדות
☐	מדינות באירופה מעניקות ליהודים אמנציפציה ושוויון זכויות
☐	באירופה יהודים חיים בקהילה נפרדת בעלת אוטונומיה פנימית
☐	יהודים חיים כבני חסות תחת שלטון האסלאם ומשלמים ג'זיה

6 חלק ו' – כתיבה קצרה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם מה ההבדל בין מעמד היהודים כבני חסות בארצות האסלאם לבין מעמדם באירופה לפני האמנציפציה

כרטיס יציאה

מהי אמנציפציה?

תנו דוגמה אחת למגבלה או מס שהוטלו על בני חסות

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀